

Dokument nr. 8:48

(2001-2002)

Forslag fra stortingsrepresentant Jan Simonsen om tiltak for å begrense bruk av kniv til å skade andre mennesker

Til Stortinget

Innledning

Det fremmes forslag om å endre politilovens og straffeprosesslovens regler om ransaking og visitasjon slik at det blir enklere for politiet å foreta ransaking/visitasjon av personer som mistenkes for å bære kniver eller andre våpen ulovlig, samt om endringer i straffeloven som vil medføre betydelig strengere straffereaksjoner for bruk av kniv mot andre personer.

Begrunnelse

For et år siden ble en norsk ungdom stukket i hjel med kniv utelukkende fordi han hadde mørk hudfarge. Nylig ble en annen norsk ungdom stukket i hjel etter en ubetydelig krangel utenfor et utested i Oslo. Begge disse tragiske hendelsene har vakt betydelig oppmerksomhet og er med på å illustrere hvor farlig det er at så mange ungdommer er bevæpnet med kniv.

I enkelte ungdomsmiljøer i Oslo er det vanlig at skoleungdom helt ned i alder under den kriminelle lavalder daglig går med kniv eller skytevåpen på seg når de er på byen, til tross for forbudene mot å bære kniv eller skytevåpen på offentlig sted i straffeloven § 352a og våpenloven § 27b. Når ustabil ungdom bærer våpen skal det ofte lite til før disse blir brukt. Dersom antall personer som bærer på seg kniver eller skytevåpen blir redusert vil også risikoen for alvorlige episoder der våpen blir brukt bli redusert.

Det er derfor positivt at justisministeren har bebudet forslag om å gjøre det enklere å ransake biler, samt forslag om strengere straffer for å bære våpen ulovlig. Samtidig bør gjeldende regler i politiloven og straffeprosessloven om politiets adgang til ransaking og visitasjon endres slik at det blir lettere for politiet å foreta ransakinger og visitasjoner. Etter gjeldende lovgivning, vedtatt av Stortinget i 1999, har politiet anledning til å visitere personer på offentlig sted når det er grunn til å undersøke om personen er i

besittelse av våpen, men loven begrenser adgangen til å gjelde «i situasjoner eller på steder hvor vold erfaringsmessig lett utøves». Dessuten stilles det krav til forhåndssamtykke fra politimester eller hans stedfortreder som dessuten skal angi både sted og tidsrom. Det heter også i loven at visitasjonen fortrinnsvis skal foretas ved hjelp av tekniske hjelpemidler.

Disse nevnte innskrenkningene i politiets rett til å foreta visitasjon virker unødvendig begrensende i politiets arbeid med å forhindre personer i å bære med seg ulovlige våpen, inkludert kniver. Det er begrunnelsen for at det fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til endring i lovgivningen slik at politiet gis adgang til å foreta ransaking og visitasjon av personer på offentlig sted, når det er grunn til å undersøke om personen er i besittelse av våpen, inkludert kniv eller lignende skarpe redskap som det er forbudt å bære på offentlig sted, uten at det stilles krav om at det er et sted eller en situasjon hvor vold erfaringsmessig lett utøves, om forutgående samtykke fra politimester eller hans stedfortreder, eller om benyttelse av tekniske hjelpemidler.»

I dag blir det idømt svært milde straffer for knivbruk selv når resultatet blir betydelig skade på offeret. Det finnes eksempler på at det er utmålt straffer ned til få måneders fengsel for umotivert knivbruk. Milde straffer er spesielt uheldig når knivstikkeren er medlem av en kriminelt belastet ungdomsgjeng. Det kan i verste fall føre til at hans status i gjengen blir høyere enn tidligere. Dersom det idømmes strenge straffer, og vedkommende holdes i fengsel og vekk fra gjengen i flere år, vil resultatet i heldigste fall bli at gjengen går i oppløsning.

Når ungdom vet at knivbruk ikke fører til alvorlige konsekvenser øker risikoen for at de tør å bære med seg kniver på byen og for at disse blir brukt. Straffeloven § 231 setter en minstestraft på 2 år for

grov legemsbeskadigelse. Andre paragrafer som brukes for å straffe personer som bruker kniv mot andre mennesker mangler bestemmelser om minstestraff. Det fremmes derfor følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til endring av Straffeloven § 231 slik at minstestrafen økes fra 2 års fengsel til 6 års fengsel, samt forslag om minstestraffer og økte maksimumsstraffer også for mindre alvorlige tilfeller av legemsbeskadigelser.»

Bruk av kniv mot andre mennesker kan lett føre til at offeret dør, selv om dette ikke var hensikten med knivbruken. I slike tilfeller utmåles det relativt milde straffer etter bestemmelsen om legemsbeskadigelse med døden til følge. Vi kan ikke regne med at ungdom slutter å bruke kniv før de fullt ut forstår hva konsekvensene kan bli for offeret, og at de risikerer å gjøre seg selv til drapsmenn. Det bør ikke lenger godtas som unnskyldning at en knivstikker ikke var klar over at konsekvensen kunne bli dødelig. Derfor bør enhver bruk av kniv, som ikke er selvforsvar, dømmes etter de samme regler, og dermed få de samme konsekvenser, som dersom drapet var forsettlig. Det fremmes derfor følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til endring av lovgivningen slik at enhver knivbruk som ikke er i selvforsvar og som medfører at offeret dør straffes etter de samme regler og med de samme konsekvensene for straffeutmålingen som i dag gjelder for forsettlig drap, og ikke lenger etter et regelverk for legemsbeskadigelse med døden til følge.»

De sterke reaksjonene etter at straffeutmålingen i forbindelse med drapet på Benjamin Hermansen ble kjent dokumenterer at det er manglende samsvar mellom straffeutmåling og folks rettsfølelse. Dersom straffereaksjonene skal bli strengere for ulike typer vold er det også nødvendig å øke straffereaksjonene for drap, slik at det blir en logisk sammenheng. Ved å foreslå økte maksimalstraffer for drap vil den lovgivende forsamling signalisere til domstolene at man ønsker helt andre reaksjoner enn de som utmåles i dag. Det fremmes derfor følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til endring av lovgivningen slik at overlagt drap kan straffes med fengsel på livstid, og forsettlig drap kan straffes med fengsel i inntil 30 år.»

Forslag

Det fremmes følgende

for s l a g :

I

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til endring av lovgivningen slik at politiet gis adgang til å foreta ransaking og visitasjon av personer på offentlig sted, når det er grunn til å undersøke om personen er i besittelse av våpen, inkludert kniv eller lignende skarpe redskap som det er forbudt å bære på offentlig sted, uten at det stilles krav om at det er et sted eller en situasjon hvor vold erfaringsmessig lett utøves, om forutgående samtykke fra politimester eller hans stedfortreder, eller om benyttelse av tekniske hjelpemidler.

II

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til endring av Straffeloven § 231 slik at minstestrafen økes fra 2 års fengsel til 6 års fengsel, samt forslag om minstestraffer og økte maksimumsstraffer også for mindre alvorlige tilfeller av legemsbeskadigelser.

III

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til endring av lovgivningen slik at enhver knivbruk som ikke er i selvforsvar og som medfører at offeret dør, straffes etter de samme regler og med de samme konsekvensene for straffeutmålingen som i dag gjelder for forsettlig drap, og ikke lenger etter et regelverk for legemsbeskadigelse med døden til følge.

IV

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til endring av lovgivningen slik at overlagt drap kan straffes med fengsel på livstid, og forsettlig drap kan straffes med fengsel i inntil 30 år.

29. januar 2002